

Näringsdepartementet

Ändringar i jaktförordningen (1987:905) i syfte att underlätta för rullstolsburna personer med bestående rörelsehinder att jaga

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian föreslås vissa ändringar i jaktförordningen (1987:905) i syfte att göra det möjligt för rullstolsburna personer med bestående rörelsehinder att jaga fler djurarter från ett motordrivet fordon än vad som är möjligt i dag.

Huvudregeln enligt jaktlagen (1987:259) är att jakt inte får ske från motordrivna fortskaffningsmedel, men regeringen får meddela föreskrifter om undantag från detta förbud. Med jakt avses att fånga eller döda vilt och att i sådant syfte söka efter, spåra eller förfölja vilt. I dag får den som är rullstolsburen med bestående rörelsehinder jaga vissa däggdjur från ett motordrivet fordon, under förutsättning att motorn är avstängd (20 § första stycket 4 jaktförordningen). Denna generella undantagsmöjlighet att jaga från ett motordrivet fordon med avstängd motor gäller dock inte vilda fåglar som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet) eller däggdjur (i fortsättningen artskyddade däggdjur) som omfattas av rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). I huvudsak omfattar förslagen i promemorian jakt från ett motordrivet fordon med avstängd motor efter djurarter som omfattas av dessa två direktiv. Förslagen innebär att 21 § andra stycket jaktförordningen, som i fråga om vilda fåglar och artskyddade däggdjur anger förutsättningarna för att i enskilda fall besluta om undantag från förbudet att jaga från ett motordrivet fordon, inte ska gälla om en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder ska jaga från fordonet när motorn har stängts av. Naturvårdsverket eller länsstyrelsen ska även fortsättningsvis pröva om tillstånd att jaga från ett motordrivet fordon kan meddelas i det enskilda fallet. I de fall jakten ska bedrivas från ett motordrivet fordon med avstängd motor begränsas dock myndigheternas tillståndsprövning till att bedöma om den enskilde kan anses ha ett bestående rörelsehinder. Som villkor ska gälla att jakten får påbörjas när minst fem minuter har förflutit sedan motorn har stängts av.

Myndigheternas beslut i frågor om tillstånd att jaga från motordrivet fordon föreslås kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det föreslås också vissa följdändringar i jaktförordningen med anledning av förslagen.

Förordningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2018.

Förslagen i promemorian bygger delvis på skrivelser från Jägarnas Riksförbund och Länsstyrelsen i Norrbottens län.

1. Förslag till ändringar i jaktförordningen (1987:905)

Härigenom föreskrivs i fråga om jaktförordningen (1987:905) dels att 20–22 §§ och 58 § ska ha följande lydelse, dels att det införs två nya paragrafer, 20 a och 20 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §

Trots bestämmelsen i 31 § första stycket jaktlagen (1987:259) gäller följande.

1. Jakt får bedrivas från båt försedd med motor under förutsättning att motorn är avstängd och minst en minut förflutit sedan motorn stängts av.

2. Den som jagar för att förebygga skada av vilt får använda ett motordrivet fordon vid jakt som bedrivs på särskilt uppdrag av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

3. Motordrivna fordon får användas vid jakt i vilthägn efter den art som hägnet är avsett för.

4. En rullstolsburen person med bestående rörelsehinder får bedriva jakt på däggdjur från motordrivet fordon under förutsättning att motorn är avstängd.

Första stycket 2–4 gäller inte vid jakt som avser vilda fåglar, björn, varg, järv, lo, utter, mård, iller, bäver, skogshare, sälar, valar, fladdermöss eller som avser annat vilt som i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845) har markerats med N, n eller F.

Första stycket 2–3 gäller inte vid jakt som avser vilda fåglar, björn, varg, järv, lo, utter, mård, iller, bäver, skogshare, sälar, valar, fladdermöss eller som avser annat vilt som har markerats med N, n eller F i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845).

20 a §

Trots bestämmelsen i 31 § första stycket jaktlagen (1987:259) får en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder jaga däggdjur från ett motordrivet fordon under förutsättning att motorn är avstängd.

Om jakten avser björn, varg, järv, lo, utter, mård, iller, bäver, skogshare, fladdermöss eller sådant annat vilt som har markerats med N, n eller F i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845) krävs dock att tillstånd i

det enskilda fallet har meddelats av Naturvårdsverket eller länsstyrelsen. Sådan jakt får påbörjas när minst fem minuter förflutit sedan motorn stängts av.

Beslut om tillstånd enligt andra stycket meddelas av den myndighet som i det enskilda fallet prövar om jakt får bedrivas efter björn, varg, järv, lo, utter och fladdermöss. I övriga fall meddelas sådant tillstånd av länsstyrelsen. Om flera län är berörda och det är länsstyrelsen som beslutar om tillstånd, prövas frågan av länsstyrelsen i det län där huvuddelen av marken är belägen.

20 b §

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder får jaga vilda fåglar från ett motordrivet fordon med avstängd motor under de tider som anges i bilaga 1 till denna förordning (allmän jakttid). Sådan jakt får påbörjas när minst fem minuter förflutit sedan motorn stängts av. Om flera län är berörda prövas frågan av länsstyrelsen i det län där huvuddelen av marken är belägen.

21 §

Utöver vad som följer av 20 § får den myndighet som beslutar om jakten i det enskilda fallet medge undantag från förbudet i 31 § första stycket jaktlagen (1987:259) i fråga om jakt efter björn, varg, järv, lo, utter, valar och fladdermöss samt när det är fråga om jakt som avses i 24 § eller 31 § första stycket 1 denna förordning. I övriga fall får länsstyrelsen besluta om *sådant* undantag. Om flera län är berörda

Utöver vad som följer av 20, 20 a och 20 b §§ får den myndighet som beslutar om jakten i det enskilda fallet medge undantag från förbudet i 31 § första stycket jaktlagen (1987:259) i fråga om jakt efter björn, varg, järv, lo, utter, valar och fladdermöss samt när det är fråga om jakt som avses i 24 § eller 31 § första stycket 1 denna förordning. I övriga fall får länsstyrelsen besluta om *sådana* undantag. Om flera län

och det är länsstyrelsen som beslutar om undantag, prövas frågan av länsstyrelsen i det län där huvuddelen av marken är belägen.

I fråga om vilda fåglar, björn, varg, järv, lo, utter, bäver, mård, iller, skogshare, vikare, valar och fladdermöss samt i fråga om andra vilt levande djurarter som i *bilagan till artskyddsförordningen* (2007:845) har markerats med N, n eller F får undantag medges endast om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,
2. upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde inte försvåras, och
3. undantaget behövs för att en sådan begränsad jakt som avses i 23 c § ska kunna genomföras eller behövs av något sådant skäl som anges i 23 a § eller 31 § första stycket denna förordning.

är berörda och det är länsstyrelsen som beslutar om undantag, prövas frågan av länsstyrelsen i det län där huvuddelen av marken är belägen.

I fråga om vilda fåglar, björn, varg, järv, lo, utter, bäver, mård, iller, skogshare, vikare, valar och fladdermöss samt i fråga om andra vilt levande djurarter som har markerats med N, n eller F i *bilagan till artskyddsförordningen* (2007:845) får undantag medges endast om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,
2. upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde inte försvåras, och
3. undantaget behövs för att en sådan begränsad jakt som avses i 23 c § ska kunna genomföras eller behövs av något sådant skäl som anges i 23 a § eller 31 § första stycket denna förordning.

22 §

Skjutvapen får inte medföras vid färd med motordrivet fordon i terräng. *Förvaras* ett skjutvapen i ett motordrivet fortskaffningsmedel får det inte finnas ammunition i vapnets patronläge eller magasinet.

Första stycket gäller inte

1. bevakningspersonal, militär personal eller en polisman under tjänsteutövning,
2. vid sådan jakt som bedrivs med stöd av bestämmelserna i 20 §, eller
3. när undantag medgetts med stöd av 21 §.

Skjutvapen får inte medföras vid färd med motordrivet fordon i terräng. *Om* ett skjutvapen *förvaras* i ett motordrivet fortskaffningsmedel får det inte finnas ammunition i vapnets patronläge eller magasinet.

2. vid sådan jakt som bedrivs med stöd av bestämmelserna i 20 § *och* 20 a § *första stycket*, eller
3. när undantag medgetts eller tillstånd meddelats med stöd av 20 a § *andra stycket*, 20 b § eller 21 §.

Första stycket första meningen gäller inte heller vid sådan transport av fäلت vilt som sker med stöd av 1 § andra stycket 5 terrängkörningsförrordningen (1978:594).

58 §

I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol.

Följande beslut enligt denna förrordning får inte överklagas:

1. Naturvårdsverkets beslut i ett överklagat ärende,
2. länsstyrelsens beslut enligt 4 § om beslutet avser annat än registrering av kronhjortsområde,
3. Naturvårdsverkets eller länsstyrelsens beslut enligt 9 § andra eller tredje stycket,
4. Naturvårdsverkets eller länsstyrelsens beslut enligt 15 §,
5. *Naturvårdsverkets eller länsstyrelsens beslut enligt 21 § andra stycket,*
6. Naturvårdsverkets beslut enligt 24 a §,
7. Polismyndighetens beslut enligt 30 §,
8. Naturvårdsverkets beslut enligt 38 §,
9. Polismyndighetens beslut enligt 40 a § tredje stycket,
10. länsstyrelsens beslut enligt 47 § första stycket, och
11. länsstyrelsens beslut enligt 52 d §.
5. Naturvårdsverkets beslut enligt 24 a §,
6. Polismyndighetens beslut enligt 30 §,
7. Naturvårdsverkets beslut enligt 38 §,
8. Polismyndighetens beslut enligt 40 a § tredje stycket,
9. länsstyrelsens beslut enligt 47 § första stycket, och
10. länsstyrelsens beslut enligt 52 d §.

Andra beslut av länsstyrelsen än de som anges i 1–3 nedan får överklagas till Naturvårdsverket:

1. beslut som anges i andra stycket,
2. beslut om avgift enligt 52 b och 52 c §§, *och*
3. beslut om jakt efter vilda fåglar eller beslut om jakt efter björn, varg, järv, lo eller annan art som är markerad med N eller F i bilaga 1 till artskyddsförrordningen (2007:845).

Andra beslut av länsstyrelsen än de som anges i 1–4 nedan får överklagas till Naturvårdsverket:

2. beslut om avgift enligt 52 b och 52 c §§,
3. beslut om jakt efter vilda fåglar eller beslut om jakt efter björn, varg, järv, lo eller *någon* annan art som är markerad med N eller F i bilaga 1 till artskyddsförrordningen (2007:845), *och*
4. *beslut om undantag eller tillstånd enligt 20 a § andra stycket, 20 b § eller 21 §.*

Andra beslut av Polismyndigheten än de som anges i andra stycket får överklagas till länsstyrelsen.

2. Skrivelser från Jägarnas Riksförbund och Länsstyrelsen i Norrbottens län

Jägarnas Riksförbund och Länsstyrelsen i Norrbottens län har kommit in med varsin skrivelse om att jaktförordningen bör ändras.

Jägarnas Riksförbund har bl.a. begärt att personer med nedsatt rörelseförmåga ska få samma möjlighet som övriga jägare att jaga såväl fågel som övriga däggdjursarter. Förbundet har i huvudsak anfört följande. Terrängkörningslagstiftningen begränsar möjligheten för jägare med nedsatt rörelseförmåga att röra sig i terrängen med terränggående fordon och jaktlagstiftningen begränsar vilka arter som får jagas från motordrivet fordon. Regelverkets begränsningar leder till att de faktiska möjligheterna för personer med nedsatt rörelseförmåga att komma ut på jakt minskar drastiskt. Dessa regler måste ses över för att personer med nedsatt rörelseförmåga inte ska fortsätta att utestängas i jaktsammanhang.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har i huvudsak uppgett följande. Rullstolsburna jägare har inte möjlighet att utöva sitt fritidsintresse fullt ut och bestämmelserna i jaktförordningen upplevs diskriminerande. Jaktförordningen ger den rullstolsburne möjlighet att jaga vissa däggdjur men inte till exempel skogshare och vilda fåglar, vilket är en stor del av jakttraditionen i länet och gissningsvis även i resten av landet. Det är ytterst få personer, uppskattningsvis 5–10 personer i Norrbottens län, som uppfyller kriterierna för att få jaga från motorfordon. Denna jaktform är troligen även mindre effektiv än den jakt som bedrivs av jägare utan funktionsnedsättning. Länsstyrelsen bedömer därför att ett upplättande av bestämmelserna inte skulle påverka viltstammarna på ett negativt sätt. Länsstyrelsen föreslår att jaktförordningen ändras så att en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder ges möjlighet att jaga samma arter som övriga jägare under förutsättning att motorn är avstängd och minst tio minuter har förflutit sedan motorn stängts av. Det föreslås att jakten får bedrivas först efter att länsstyrelsen har lämnat tillstånd.

3. Gällande bestämmelser

EU-rätt

Art- och habitatdirektivet

Syftet med art- och habitatdirektivet är att bidra till att säkerställa den biologiska mångfalden genom bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter inom EU. Åtgärder som vidtas i enlighet med direktivet ska syfta till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus hos bl.a. vilda djur.

Arter som är upptagna i bilaga 4 a till direktivet, bl.a. björn, varg, lo och utter, är strikt skyddade. Det innebär att de som huvudregel inte avsiktligt får fångas eller dödas i naturen (artikel 12). I bilaga 5 a till direktivet anges de djurarter som inte är strikt skyddade men för vilka medlemsstaten har ett ansvar att, om den anser det nödvändigt, vidta åtgärder för att säkerställa att bl.a. jakt är förenlig med bibehållandet av gynnsam bevarandestatus. Bilaga 5 a omfattar bl.a. skogshare, bäver och iller.

Av artikel 15 framgår att medlemsstaterna ska förbjuda användning av alla icke-selektiva metoder som lokalt kan medföra att populationer av en art i bilagorna 4 a och 5 a försvinner eller utsätts för en allvarlig störning, särskilt varje form av fångst eller dödande från vissa transportmedel som finns angivna i bilaga 6 b till direktivet. De transportmedel som nämns i bilagan är flygplan och motorfordon i rörelse.

Direktivet tillåter dock att medlemsstaterna gör undantag från huvudregeln att vissa arter inte avsiktligt får dödas och förbudet mot att jaga från motordrivet fordon i rörelse. Förutsättningarna för att få göra undantag från skyddskraven framgår av artikel 16. Generellt gäller att undantag endast får medges om det inte finns någon annan lämplig lösning och om undantaget inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos arten i dess naturliga utbredningsområde. Därutöver måste någon av de angivna anledningarna som räknas upp i artikel 16.1 punkterna a)–e) föreligga. Undantag får bl.a. göras för att undvika allvarlig skada på boskap (punkt b) och för att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i begränsad omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar av de strikt skyddade arterna i en begränsad mängd som fastställs av de behöriga myndigheterna (punkt e).

Fågeldirektivet

Fågeldirektivet innehåller bestämmelser som syftar till att bevara samtliga fågelarter som naturligt förekommer inom medlemsstaternas europeiska territorium. Enligt artikel 5 ska medlemsstaterna bl.a. införa ett generellt system som bl.a. förbjuder att de fågelarter som förekommer naturligt inom deras territorium avsiktligt fångas eller dödas, oavsett vilken metod som används. Fågelarter som anges i bilaga 2 till direktivet, s.k. jaktbara fågelarter, får dock, med hänsyn till deras populationsnivå, geografiska spridning och reproduktion inom gemenskapen, jagas i enlighet med nationell lagstiftning (artikel 7). Exempel på fågelarter i bilaga 2 till direktivet är fjällripa, orre, tjäder, fasan samt vissa arter av änder och sjöfåglar.

Medlemsstaten måste dock se till att jakten inte äventyrar ansträngningarna att bevara arterna i deras utbredningsområde (artikel 7.1). Jakten måste överensstämja med principerna om ett förnuftigt nyttjande och en ekologisk balanserad kontroll av de berörda fågelarterna (artikel 7.4). Med förnuftigt utnyttjande avses i jaktsammanhang ett hållbart jaktuttag med betoning på att arternas populationer ska hållas på en nivå som utgör en gynnsam bevarandestatus. Jakten får inte utgöra ett betydande hot mot ansträngningarna att bevara både jaktbara och icke jaktbara arter (Kommissionens Vägledning för jakt enligt rådets direktiv 79/409/EEG om bevarande av vilda fåglar, s. 17). Att jaga vilda fåglar för rekreatiösa ändamål kan vara ett exempel på ”förnuftig användning” om jaktsäsongerna stämmer överens med kraven i direktivet och det kan garanteras att populationerna av de berörda arterna bibehålls på en tillfredsställande nivå. Jakten måste ha försumbara effekter på den berörda artens populationsutveckling.

Av artikel 8.2 i fågeldirektivet framgår att medlemsstaterna ska förbjuda all jakt från de transportmedel som anges i bilaga 4 punkt b. De förbjudna transportmedel som räknas upp i bilagan är flygplan, motordrivna fordon och båtar som kan uppnå högre hastighet än fem kilometer i timmen. Enligt ordalydelsen förbjuds således all form av jakt som sker från ett motordrivet fordon, oavsett om det är i rörelse eller inte. Direktivet innehåller dock en liknande bestämmelse som den i artikel 16 i art- och habitatdirektivet om möjligheten att medge undantag från förbudet att jaga från de ovan angivna transportmedlen (artikel 9). Undantag får medges om det inte finns någon annan lämplig lösning och om någon av de uppräknade anledningarna i artikel 9.1 a)–c) föreligger. De angivna anledningarna är bl.a. att förhindra allvarlig skada på gröda, boskap, skog, fiske och vatten (punkt a), för forsknings- och utbildningsändamål (punkt b), och för att under strängt kontrollerade förhållanden och på selektiv grund tillåta fångst, hållande i fångenskap eller annan förnuftig användning av vissa fåglar i litet antal (punkt c). Undantagen ska bl.a. ange vilka arter som berörs, vilka metoder för fångst och dödande som tillåts och villkoren vad gäller risker samt för vilka tider och områden undantagen får tillåtas (artikel 9.2).

Svensk rätt

Jaktlagstiftningens bestämmelser om jakt

Med jakt avses enligt 2 § jaktlagen (1987:259) att fånga eller döda vilt och att i ett sådant syfte söka efter, spåra eller förfölja vilt. Till jakt räknas också att göra ingrepp i viltets bon och att ta eller förstöra fåglars ägg. Med vilt avses enligt samma bestämmelse vilda däggdjur och fåglar. Av 3 § samma lag framgår att viltet är fredat och får jagas endast om det

följer av jaktlagen eller av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Av bl.a. jaktförordningens bestämmelser framgår det vilket vilt som får jagas och när och hur jakten får bedrivas. Det finns i huvudsak tre olika former av jakt; allmän jakt, licensjakt och skyddsjakt. Allmän jakt innebär att en art får jagas utan särskilt tillstånd, men att jakttiden oftast är reglerad i jaktförordningen. Licensjakt innebär att en art får jagas efter tillstånd av en myndighet. Som huvudregel reglerar myndigheten då också hur många djur som omfattas av beslutet, samt inom vilket område och under vilken tid jakten får bedrivas. Skyddsjakt riktar sig oftast mot en eller flera individer som i ett område orsakat skada. Skyddsjakt får bedrivas efter beslut av en myndighet eller på en enskilds initiativ. Beslut om skyddsjakt kan även fattas avseende en art som får jagas under allmän jakttid. De myndigheter som i första hand beslutar om jakt är Naturvårdsverket och länsstyrelserna.

Vilda fåglar, hare, bäver och iller m.fl. arter får bl.a. jagas under de allmänna jakttider som anges i bilaga 1 till jaktförordningen, och i form av skyddsjakt enligt bilaga 4 till förordningen. Fågelarter som omfattas av allmän jakttid är bl.a. tjäder, orre, fjällripa och vissa arter av gäss och änder. Dessa fåglar anses med hänsyn tagen till deras populationsnivå, geografiska spridning och reproduktion inom EU omfattas av den möjlighet till jakt enligt nationell rätt som är tillåten enligt fågeldirektivet (artikel 7 och bilaga 2). De allmänna jakttiderna för olika fågelarter bestäms bl.a. med hänsyn till uppfödningssäsongen och häckningens olika stadier. Skyddsjakt enligt bilaga 4 till jaktförordningen får bedrivas utan särskilt beslut av en myndighet under de jakttider som anges för respektive djurslag, om de angivna förutsättningarna för jakt är uppfyllda.

Skyddsjakt efter björn, varg, järv, lo, säl eller örn får bedrivas efter beslut av myndighet om förutsättningarna i 23 a och 23 b §§ är uppfyllda. För skyddsjakt krävs att det 1) inte finns någon annan lämplig lösning, 2) att upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde inte försvåras och 3) att någon av anledningarna i 23 a § 1–4 är uppfylld, t.ex. för att förhindra allvarlig skada på boskap. Skyddsjakt efter björn, varg, järv och lo får i vissa fall även bedrivas på en enskilds initiativ, om förutsättningarna i 28 § jaktförordningen är uppfyllda (bl.a. när rovdjur angriper tamdjur). Om förutsättningarna i 23 a § är uppfyllda för andra djur än björn, varg, järv, lo, säl eller örn får länsstyrelsen enligt 29 § jaktförordningen ge tillstånd till skyddsjakt (t.ex. efter vilda fåglar).

Vidare ger jaktförordningen möjlighet för en myndighet att besluta om licensjakt efter björn, varg, järv och lo om förutsättningarna i 23 c och 23 d §§ är uppfyllda. Förutsättningarna för licensjakt är 1) att det inte finns

någon annan lämplig lösning, 2) att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde och 3) att jakten är lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt sker selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

Jaktlagstiftningens bestämmelser om jakt från motordrivet fordon

Jaktlagen innehåller ett generellt förbud mot jakt från motordrivna fortskaffningsmedel. Sådana fortskaffningsmedel eller andra motordrivna anordningar får inte heller användas för att söka efter, spåra, förfölja eller genskjuta vilt, för att hindra vilt att undkomma eller för att avleda viltets uppmärksamhet från den som jagar (31 § första stycket jaktlagen). Regeringen får dock meddela föreskrifter om undantag från förbudet i 31 § första stycket jaktlagen.

Med stöd av bemyndigandet i 31 § jaktlagen har regeringen i 20–21 §§ jaktförordningen meddelat föreskrifter om undantag från förbudet att jaga från ett motordrivet fordon. I 20 § jaktförordningen finns ett antal undantagssituationer uppräknade där jakt från motordrivet fordon är tillåten. En rullstolsburen person med bestående rörelsehinder får, utan beslut av myndighet, jaga däggdjur från motordrivet fordon under förutsättning att motorn är avstängd (20 § första stycket 4 jaktförordningen). Med ”däggdjur” avses i huvudsak sådana arter som inte omfattas av art- och habitatdirektivet, exempelvis älg, vildsvin, dovhjort och rådjur. Möjligheten för en rullstolsburen person att utan tillstånd jaga från motordrivet fordon med avstängd motor gäller nämligen inte vid jakt efter, björn, varg, järv, lo, utter, mård, iller, bäver, skogshare, sälar, valar, fladdermöss eller annat vilt som har markerats med N, n eller F i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845) (20 § andra stycket jaktförordningen). Denna möjlighet gäller inte heller vilda fåglar. Beteckningen N i bilaga 1 till artskyddsförordningen avser arter som finns förtecknade i bilaga 4 till art- och habitatdirektivet (bl.a. björn, varg och lo). Beteckningen n avser arter som kräver noggrant skydd enligt en nationell svensk bedömning eller till följd av ett internationellt åtagande (järv och myskoxe). Beteckningen F avser arter som finns förtecknade i bilaga 5 till art- och habitatdirektivet (bl.a. skogshare, bäver och iller). Dessa arter får som huvudregel inte jagas från motordrivet fordon.

Jaktförordningen innehåller dock en bestämmelse om att Naturvårdsverket eller länsstyrelsen, utöver de generella undantag som anges i 20 § jaktförordningen, får medge undantag från förbudet att jaga från motordrivet fordon (21 § jaktförordningen). Bestämmelsen är bl.a. tillämplig i de fall en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder vill jaga från ett motordrivet fordon vid jakt efter vilda fåglar eller artskyddade däggdjur, oavsett om jakten ska bedrivas från ett fordon

som är i rörelse eller inte (jämför 20 § första stycket 4 och 20 § andra stycket jaktförordningen).

När det gäller vilda fåglar och artskyddade däggdjur får myndigheten besluta om tillstånd till jakt från motordrivet fordon endast om 1) det inte finns någon annan lämplig lösning, 2) upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde inte försvåras och 3) undantaget behövs för att en sådan begränsad jakt som avses i 23 c § ska kunna genomföras (licensjakt) eller behövs av något sådant skäl som anges i 23 a § (skyddsjakt) eller 31 § första stycket (bl.a. forsknings- och utbildningsändamål eller för att tillgodose viltförvaltningen). För att en rullstolsburen person ska kunna bedriva jakt efter t.ex. skogshare från ett motordrivet fordon med avstängd motor måste således dessa förutsättningar vara uppfyllda (se 21 § andra stycket jaktförordningen).

Tillståndskrav enligt terrängkörningslagstiftningen

Jakt från ett motordrivet fordon bedrivs främst från terrängmotorfordon såsom s.k. fyrhjulingar och snöskotrar. Huvudregeln enligt terrängkörningslagen (1975:1313) är att körning i terräng med ett motordrivet fordon för annat ändamål än jordbruk eller skogsbruk är förbjuden i hela landet (1 §). Förbudet gäller terrängkörning på barmark och i vissa fall på snötäckt jordbruks- och skogsmark. I terrängkörningsförordningen (1978:594) finns bestämmelser om undantag från förbudet att köra motordrivet fordon i terräng. Länsstyrelsen får, om det finns särskilda skäl, besluta om undantag från terrängkörningsförbudet i enskilda fall (12 §). I Naturvårdsverkets allmänna råd till terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen (NFS 2005:1) anges det att särskilda skäl för dispens bör kunna vara t.ex. rörelsehinder. Vidare anges att endast körning inom ett visst avgränsat terrängområde bör medges, exempelvis nära bostad, kring en fiskesjö eller i ett jaktområde.

Bestämmelserna i terrängkörningsslagstiftningen behandlas inte i den här promemorian.

Finland och Danmark

Enligt den finska jaktlagen (28.6.1993/615) är det förbjudet att i fångstsyfte skrämja eller spåra vilt med motordrivna fordon som rör sig på marken (32 § 1 mom.). Det är även förbjudet att skjuta från motordrivna fordon som rör sig på marken (32 § 2 mom.). Jakt från ett motordrivet fordon som inte är i rörelse är således tillåtet för var och en, vilket gäller såväl däggdjur (inklusive däggdjur som skyddas av art- och habitatdirektivet) som vilda fåglar. Dock är det inte tillåtet att jaga djur som befinner sig närmare än 100 meter omedelbart efter att motorfordonet har stannat. Finlands viltcentral kan bevilja dispens från

begränsningen av att använda motordrivna fordon (41 §). Enligt 6 § i statsrådets förordning om dispens enligt jaktlagen (452/2013) kan dispens beviljas en person som lägger fram en tillförlitlig medicinsk utredning över att han eller hon är rörelsehindrad och över att han eller hon kan bedriva jakt så att människor eller egendom inte utsätts för fara eller skadas. I dispensen ska bl.a. anges att motorfordonet får användas endast för förflyttning till passet och för att spåra skadade eller sårade djur.

I Danmark är det förbjudet att jaga från motordrivet fordon (25 § bekendtgørelse af lov om jagt og vildtforvaltning, nr 930 af 24 september 2009). Undantag från förbudet får medges om det inte finns någon annan lämplig lösning, undantaget inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde och undantaget behövs för någon av de nio anledningar som räknas upp i dispensbestämmelsen (46 § första, andra och tredje styckena). Exempelvis kan undantag medges för att förhindra allvarlig skada på husdjur eller för att under strängt kontrollerade förhållanden fånga in, hålla eller använda vissa arter av fåglar i en mindre mängd. Undantag från förbudet att jaga från motordrivet fordon får också medges av andra orsaker än de särskilt angivna, ”i ganske saerlige tilfaelde” (46 § fjärde stycket).

4. Förslag till begränsad tillståndsprövning för jakt från motordrivet fordon med avstängd motor i vissa fall

Promemorians förslag: Det införs en begränsad tillståndsprövning för myndigheter som ska pröva om rullstolsburna personer med bestående rörelsehinder ska få jaga från ett motordrivet fordon med avstängd motor.

Naturvårdsverket eller länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder får jaga från ett motordrivet fordon med avstängd motor efter arter som skyddas av art- och habitatdirektivet, eller arter som kräver noggrant skydd enligt en nationell svensk bedömning eller till följd av ett internationellt åtagande. Jakten får påbörjas under förutsättning att minst fem minuter har förflutit sedan motorn stängts av.

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder får jaga vilda fåglar från ett motordrivet fordon med avstängd motor under de tider som anges i bilaga 1 till jaktförordningen (allmän jakttid). Jakten får påbörjas under förutsättning att minst fem minuter har förflutit sedan motorn har stängts av.

Beslut om undantag från förbudet att jaga från ett motordrivet fordon får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Skälen för förslaget

Fråga har uppkommit om bestämmelserna i jaktlagstiftningen kan förenklas så att rullstolsburna personer med bestående rörelsehinder kan ges möjlighet att jaga fler djurarter än vad som är möjligt idag från ett motordrivet fordon. I dag är det exempelvis inte möjligt för en myndighet att besluta att en rullstolsburen person ska få tillstånd att jaga skogshare eller vilda fåglar från motordrivet fordon under allmän jakttid. Det beror bl.a. på den begränsning till vissa jaktformer (skydds- och licensjakt) och ändamål som följer av 21 § andra stycket jaktförordningen.

Ändrad tillståndsprövning avseende möjligheten att jaga vissa däggdjur från motordrivet fordon med avstängd motor

Enligt art- och habitatdirektivet är det inte förbjudet att bedriva jakt från ett motordrivet fordon som inte är i rörelse, om förutsättningarna för jakt är uppfyllda. Direktivet ställer inte heller krav på särskild tillståndsprövning av en myndighet innan jakt får bedrivas från ett motordrivet fordon som inte är i rörelse. Sverige har således gått längre än vad direktivet kräver genom att endast tillåta jakt från ett motordrivet fordon om förutsättningarna i 21 § andra stycket jaktförordningen är uppfyllda, även i de fall jakten ska bedrivas från ett stillastående motordrivet fordon.

Det är angeläget att personer med funktionsnedsättning så långt som möjligt kan delta i fritidsaktiviteter på liknande villkor som personer utan funktionsnedsättning. Jaktförordningen tillåter att en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder får jaga däggdjur som inte omfattas av direktivet, såsom älg och rådjur, under förutsättning att motorn är avstängd. Eftersom direktivet inte förbjuder att jakt sker från ett motordrivet fordon som inte är i rörelse, föreslås att jaktförordningens tillståndsprövning begränsas i de fall en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder avser att jaga från ett motordrivet fordon med avstängd motor. Det föreslås att förutsättningarna i 21 § andra stycket jaktförordningen, som reglerar när tillstånd kan ges till jakt från motordrivet fordon i fråga om artskyddade däggdjur, inte ska gälla om en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder avser att jaga från motordrivet fordon med avstängd motor efter björn, varg, järv, lo, utter, mård, iller, bäver, skogshare eller annat vilt som i bilaga 1 till artskyddsförordningen har markerats med N, n eller F. Jaktförordningens förutsättningar för jakt efter en viss djurart måste dock naturligtvis alltid vara uppfyllda för att jakt överhuvudtaget ska kunna bedrivas från ett motordrivet fordon. I detta sammanhang kan

även nämnas att det finns vissa negativa effekter av terrängkörning, som bl.a. buller och skador i mark och terräng, och att det dessutom som huvudregel krävs tillstånd enligt terrängkörningsförordningen för att man ska få köra med motordrivet fordon i terrängen.

I enlighet med vad Länsstyrelsen i Norrbottens län har anfört bör möjligheten att jaga dessa djur från ett motordrivet fordon med avstängd motor dock även fortsättningsvis vara förenad med en tillståndsprövning. Härigenom får myndigheten kontroll över vilka som omfattas av denna undantagsmöjlighet, vilket också underlättar tillsynen. Vidare får den enskilde ett tillstånd att visa upp om hans eller hennes jakt ifrågasätts. Myndighetens prövning begränsas till att bedöma om sökanden har ett bestående rörelsehinder. Den som endast använder rullstol eller liknande hjälpmedel tillfälligt omfattas inte av undantagsmöjligheten.

Den nu föreslagna möjligheten att besluta om tillstånd att jaga från ett motordrivet fordon ska endast gälla jakt från ett fordon när motorn har stängts av. Det kan därför enligt förslaget inte bli fråga om att ge tillstånd att använda ett motordrivet fordon i syfte att t.ex. söka efter, spåra eller förfölja vilt, eftersom detta inte kan ske när motorn är avstängd. För att motorfordonet och motorljudet inte ska kunna användas på så sätt att viltets uppmärksamhet avleds, föreslås att jakten får påbörjas först sedan minst fem minuter har förflutit sedan motorn stängts av. Om den enskilde vill söka tillstånd för att jaga från ett motordrivet fordon som är i rörelse, gäller förutsättningarna i 21 § andra stycket jaktförordningen.

Behörig myndighet för den begränsade tillståndsprövning som nu föreslås bör följa den ansvarsfördelning som idag gäller enligt 21 § första stycket jaktförordningen. Av bestämmelsen framgår det att det är den myndighet som beslutar om jakten i det enskilda fallet (Naturvårdsverket eller länsstyrelsen) som får medge undantag i fråga om jakt efter björn, varg, järv, lo, utter, valar och fladdermöss. I övriga fall får länsstyrelsen besluta om undantag. I praktiken är det i huvudsak länsstyrelsen som prövar frågor om undantag.

Ändrad tillståndsprövning avseende möjligheten att jaga vilda fåglar från motordrivet fordon med avstängd motor

Som framgår ovan får de fågelarter som anges i bilaga 1 till jaktförordningen jagas under de tider som anges i bilagan (allmän jakttid). Grunden för jaktförordningens bestämmelser att vissa fågelarter får jagas under allmän jakttid är artikel 7 och bilaga 2 i fågeldirektivet. Sverige har, med beaktande av de principer som anges i artikel 7 i direktivet, bedömt att dessa fågelarter tål att jagas under vissa bestämda

tider utan att det äventyrar ansträngningarna att bevara arterna i deras utbredningsområde. Den jakt som bedrivs under allmän jakttid behöver inte prövas mot de villkor som anges i artikel 9 i fågeldirektivet.

Den som har en funktionsnedsättning som påverkar rörelseförmågan och vill utöva jakt som fritidsintresse är många gånger beroende av ett motordrivet fordon för att kunna ta sig fram till platsen för jakten. Bestämmelsen om tillstånd att jaga från motordrivet fordon i 21 § andra stycket jaktförordningen gäller dock inte för jakt som är tillåten under allmän jakttid. Sverige har genom 21 § andra stycket jaktförordningen implementerat artikel 9 i fågeldirektivet, som bl.a. anger villkoren för att få göra undantag från huvudregeln att jakt inte får bedrivas från ett motordrivet fordon. Såsom villkoren för undantag är utformade i artikel 9.1 i direktivet, framstår det inte som om det är möjligt att ge tillstånd att jaga från ett motordrivet fordon efter fågelarter som får jagas under allmän jakttid. Syftet med den jakt som bedrivs under allmän jakttid är dels att reglera viltpopulationerna, dels rekreationsskäl. Det innebär att artiklarna 9.1 a) och b) (se avsnitt 3 ovan) inte kan bli aktuella för att tillåta jakt från ett motordrivet fordon under allmän jakttid. I artikel 9.1 punkt c) anges att undantag från direktivet får göras för att under strängt kontrollerade förhållanden och på selektiv grund tillåta fångst, hållande i fångenskap eller annan förnuftig användning av vissa fåglar i litet antal. Jakt som bedrivs av rekreationsskäl kan vara en förnuftig användning av fåglar. Eftersom jakt under allmän jakttid bedrivs utan att en myndighet först beslutat att tillåta jakten, sker dock inte någon närmare kontroll över det antal fåglar som jagas.

Fågeldirektivets ordalydelse kan ge intrycket av att bestämmelserna inte medger jakt från ett motordrivet fordon efter arter som får jagas under allmän jakttid, även i de fall jakten bedrivs från ett fordon med avstängd motor. En strikt bokstavstolkning måste dock anses leda till ett orimligt resultat när det är fråga om att göra undantag för en mycket begränsad personkrets som är beroende av ett motordrivet fordon för att kunna ta sig fram till platsen för jakten, när själva jakten inte kontrolleras närmare genom myndighetsbeslut. Det framstår således inte som ändamålsenligt att upprätthålla ett förbud, utan möjlighet till undantag, mot att jaga vilda fåglar från ett stillastående motordrivet fordon under allmän jakttid, om jakten ska bedrivas av den som är rullstolsburen med bestående rörelsehinder. Det kan även noteras att Bernkonventionen från 1979 (Konventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö), som av EU genomförts i gemenskapslagstiftningen bl.a. genom fågeldirektivet, förbjuder jakt från "motordrivna fortskaffningsmedel i rörelse" både vad gäller däggdjur och fåglar. En förutsättning för en sådan ändamålsenlig tolkning av direktivet bör vara att jakten kan anses förenlig med direktivets syften. Syftet med förbudet att jaga från motordrivet fordon är att jakten inte ska bli för effektiv eller störa känsliga arter. Enligt Länsstyrelsen i Norrbottens län

är troligen jakt från ett motordrivet fordon med avstängd motor snarare mindre effektiv än jakt som sker utan användning av sådant fordon. Vidare är det fråga om att införa ett undantag för en mycket begränsad krets jägare avseende fågelarter som utan särskilt tillstånd får jagas av personer som inte jagar från motordrivet fordon. Viltpopulationerna bedöms därför inte påverkas på ett negativt sätt om lättnader i möjligheten att jaga från ett stillastående motordrivet fordon införs för denna grupp. Förslaget bedöms således vara förenligt med principen om förnuftigt nyttjande och bedöms inte påverka ansträngningarna att bevara arterna i deras utbredningsområde.

Mot bakgrund av det anförda görs bedömningen att det bör införas en begränsad tillståndsprövning även i fråga om jakt efter vilda fåglar under allmän jakttid. Det föreslås att länsstyrelsen i det enskilda fallet får medge att en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder får jaga vilda fåglar från ett motordrivet fordon med avstängd motor. Bestämmelsen i 21 § andra stycket jaktförordningen ska således inte gälla i dessa fall. I länsstyrelsens prövning ingår att bedöma om den enskilde har ett bestående rörelsehinder. Jakten får inte påbörjas förrän minst fem minuter har förflutit sedan motorn har stängts av. Det kan således inte heller för jakt efter vilda fåglar bli fråga om att medge undantag i syfte att t.ex. söka efter, spåra, förfölja eller för att avleda viltets uppmärksamhet från den som jagar. Om den enskilde vill söka undantag för att få jaga från ett motordrivet fordon i rörelse gäller alltså bestämmelsen i 21 § jaktförordningen. Även vid jakt efter vilda fåglar krävs det som huvudregel tillstånd enligt terrängkörningsförordningen för att man ska få köra med motordrivet fordon i terrängen.

Överklagande

I 58 § jaktförordningen finns bestämmelser om överklagande. Av 58 § andra stycket 5 framgår det att beslut om undantag från förbudet att jaga från motordrivet fordon inte får överklagas. Dessa beslut bör dock kunna överklagas i enlighet med huvudregeln i 22 a § förvaltningslagen (1986:223). Det föreslås därför att Naturvårdsverkets eller länsstyrelsens beslut i frågor om undantag från förbudet i 31 § jaktlagen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

5. Konsekvenser

En ändring av jaktförordningen i enlighet med förslaget innebär att en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder ges möjlighet att jaga fler djurarter än vad som är möjligt i dag. Förslaget bidrar till att främja ett aktivt friluftsliv och en social gemenskap för dessa personer.

Det är uppskattningsvis fråga om en mycket begränsad krets jägare som kan komma i fråga för undantag (totalt ca 200 personer enligt uppgift

från Svenska Jägareförbundet). För arter som får jagas under allmän jakttid kan det uppskattningsvis bli fråga en mindre ökning av antalet fällda djur (t.ex. skogshare och fågelarter såsom tjäder, orre, ripa samt vissa arter av änder och gäss). I fråga om djurarter som jagas genom skydds- och licensjakt, såsom t.ex. björn och varg, har förslaget inte någon påverkan på det antal djur som får fällas eftersom detta bestäms genom det enskilda jaktbeslutet. Förslaget innebär inte heller att jakt efter dessa djur riskerar att bli mer effektiv då den begränsade tillståndsprövningen endast gäller jakt från motordrivet fordon med avstängd motor där jakten får påbörjas när minst fem minuter förflutit sedan motorn stängts av.

De föreslagna ändringarna gäller samma målgrupp som i dag får jaga däggdjur från motordrivet fordon enligt 20 § första stycket 4 jaktförordningen. Ändringarna innebär således inte att fler personer får möjlighet att jaga från motordrivet fordon med avstängd motor. Det har inte framkommit att nuvarande reglering i jaktförordningen inneburit problem i form av exempelvis ökade skador på grund av terrängkörning, skadeskjutna djur eller ökad illegal jakt. Mot denna bakgrund kan det antas att förslagen i promemorian inte innebär en risk för att problem av denna typ uppstår.

Det är framför allt länsstyrelserna som prövar ansökningar om undantag och sammantaget bedöms det kunna bli fråga om en marginell ökning av antalet ärenden hos myndigheterna och antalet mål hos de allmänna förvaltningsdomstolarna. De eventuella kostnader som kan uppstå med anledning av föreslagna ändringar bedöms därför rymmas inom befintliga anslag.

6. Författningskommentar

20 §

I promemorian föreslås att innehållet i paragrafens första stycke 4 flyttas till 20 a § första stycket. 20 § första stycket 4 kan därför upphävas. Ändringen i paragrafens andra stycke är en följdändring av ändringen i första stycket.

20 a §

Paragrafen, som är ny, reglerar förutsättningarna för en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder att bedriva jakt efter däggdjur från motordrivet fordon med avstängd motor.

Paragrafens *första stycke* motsvarar nu gällande 20 § första stycket 4 jaktförordningen. En rullstolsburen person med bestående rörelsehinder

får bedriva jakt efter däggdjur såsom älg och rådjur utan tillstånd av myndighet, under förutsättning att motorn är avstängd.

I *andra stycket* regleras förutsättningarna för en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder att jaga från ett motordrivet fordon med avstängd motor vid jakt efter artskyddade däggdjur. Om jakten avser däggdjur som skyddas av art- och habitatdirektivet, eller som kräver noggrant skydd enligt en nationell svensk bedömning eller till följd av ett internationellt åtagande, krävs att tillstånd i det enskilda fallet har meddelats av Naturvårdsverket eller länsstyrelsen. Vid tillståndsprövningen ska myndigheten inte längre göra någon prövning av om förutsättningarna i 21 § andra stycket 1–3 jaktförordningen är uppfyllda. Samma typ av förutsättningar som anges i 21 § andra stycket jaktförordningen prövas dock av myndigheten vid bedömningen av om skydds- och licensjakt efter stora rovdjur kan tillåtas (frågan om det finns någon annan lämplig lösning till jakten och om denna försvårar upprätthållandet i av gynnsam bevarandestatus hos artens naturliga utbredningsområde). Jakt med stöd av *andra stycket* får påbörjas under förutsättning att minst fem minuter förflutit sedan motorn stängts av.

I *tredje stycket* anges vilken myndighet som i det enskilda fallet beslutar om undantag enligt *andra stycket*. Motsvarande reglering finns i 21 § första stycket jaktförordningen.

20 b §

Paragrafen, som är ny, reglerar förutsättningarna för en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder att jaga vilda fåglar från ett motordrivet fordon med avstängd motor. Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att den som är rullstolsburen med bestående rörelsehinder får jaga från ett motordrivet fordon med avstängd motor vid jakt efter sådana vilda fåglar som får jagas under allmän jakttid. Vid tillståndsprövningen ska länsstyrelsen inte längre göra någon prövning av om förutsättningarna i 21 § andra stycket 1–3 jaktförordningen är uppfyllda. Jakt med stöd av bestämmelsen får påbörjas under förutsättning att minst fem minuter förflutit sedan motorn stängts av.

21 §

Ändringen i *första stycket* är en följdändring av att det införts två nya paragrafer, 20 a och 20 b §§.

Ändringen i *andra stycket* är redaktionell.

22 §

Ändringen i *första stycket* är redaktionell.

Ändringen i *andra stycket* är en följdändring av att det införts två nya paragrafer som reglerar möjligheten att bedriva jakt från motordrivet fordon. Om jakt bedrivs med stöd av 20 a § första stycket, eller efter det att myndighet meddelat tillstånd med stöd av 20 a § andra stycket eller 20 b §, får skjutvapen medföras vid färd med motordrivet fordon.

58 §

Ändringen i *första och andra styckena* innebär att Naturvårdsverkets eller länsstyrelsens beslut om undantag från förbudet att jaga från motordrivet fordon får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Överklagandemöjligheten omfattar beslut om undantag eller tillstånd som har fattats med stöd av 20 a § andra stycket, 20 b § eller 21 §.